

Robert, Pirtle and J. J. Grant

**SOCIAL SCIENCES: AN INTEGRATED
APPROACH**

*Izdavač: Random House, New York,
1972. 845 stranica*

Do unazad nekoliko godina teško je bilozamisliti udžbenik koji bi obuhvaćao najnovije tekovine svih društvenih znanosti. Svi dosadašnji pristupi bili su uglavnom ekskluzivističkog karaktera i više ili manje uspješno obrađivali samo jedno područje, uz periferno doticanje ili potpuno zanemarivanje drugih područja društvenih znanosti. No, svijest o ograničenosti ekskluzivističkog pristupa i spoznaja o njegovim manjkavostima postajala je sve snažnija pa se sve češće čuju prigovori na račun jednostranosti pristupa u društvenim znanostima. Sve je veći broj pobornika integracije raznih područja društvenih znanosti, koji ističu da je nemoguće temeljito obrađivati iz područja psihologije ličnosti ukoliko se slabo vlada materijom iz područja sociologije ili socijalne antropologije ili govoriti o suvremenom društvu sa sociološkog aspekta ako se ne uzme u obzir niz relevantnih činjenica i teorija iz najrazličitijih područja kao povijesti, socijalne antropologije, povijesti, ekonomije itd. No, interdisciplinarni pristup nije jednostavno postići na području društvenih znanosti. Gotovo su svi stručnjaci jednostrano ekskluzivistički obrazovani unutar jednog specifičnog područja. Sociolozi možda i znaju nešto iz drugih područja, ali ne dovoljno da bi mogli sami stvarati teorije o razvoju društva; socijalni antropolozi, socijalni psiholozi i predstavnici drugih društvenih disciplina uglavnom nisu školovani na taj način da bi kompleksno obuhvatili probleme na kojima rade. Do sada, u pravilu, ne postoji organizirani sistem obrazovanja, a niti

literatura u kojoj bi se integrativno tretirali problemi društvenih znanosti.

Upravo u tom smislu knjiga Roberta, Pirtla i Granta predstavlja jedan od prvih značajnijih pokušaja. U ovoj, po opsegu ogromnoj knjizi, autori nastoje iznijeti sve najvažnije rezultate pojedinih društvenih znanosti, ne samo kompilatorskom obradom materijala, već pokušavaju integrirati područja koja do sada nisu bila međusobno povezana niti istraživački, a niti teoretski.

Knjiga se sastoji od pet dijelova. U prvom dijelu pod naslovom **»Čovjek, tehnologija i promjena«**, unutar tri zasebna poglavlja govori se o svim aspektima tehnološkog razvoja počevši od paleolitika, preko renesanse i industrijskog razvoja uz istodobnu analizu svih socijalnih promjena koje su direktna posljedica tehnoloških inovacija. Tako se govori o promjenama koje su nastale u porodici, strukturi društva, profesijama, o intenzivnom razvoju gradova, o ekološkim problemima koji nastaju zbog razvoja tehnologije itd. Drugi dio pod nazivom **»Pojedinač«** sastoji se od nekoliko poglavlja. Dok se u prvom poglavlju iznosi povijesna perspektiva proučavanja pojedinaca unutar različitih društvenih znanosti i obrađuju rezultati psihofizike i njenog specifičnog pristupa proučavanju pojedinca, u ostalim poglavljima drugog dijela autori detaljno razmatraju probleme ličnosti, počevši od njenih najranijih faza, preko svih prelaznih razvojnih faza u djetinjstvu, inkorporirajući kako psihološke, tako i druge relevantne sociološke, odnosno socioantropološke interpretacije. Uz probleme ličnosti dosta se pažnje posvećuje problemima motivacije, frustracije, konflikata, izvora frustracije i neadaptiranog ponašanja, a sve interpretacije nastoje uvijek probleme zahvatiti s interdisciplinarnog stanovišta, komparirajući rezultate istraživanja i teorija predstavnika različitih društvenih znanosti. Treći

dio pod nazivom »Čovjek i društvo« iznosi probleme koji bi prema klasičnoj podjeli spadali u domenu sociologije i socijalne antropologije. Tu se govori o pojavi sociologije kao društvene znanosti, o pravcima i tendencijama razvoja u suvremenoj sociologiji, o odnosima čovjeka i kulture u socioantropološkom smislu itd. Posebnu pažnju posvećuju autori ispitivanju subkultura unutar većih kulturalnih cjelina, zatim razvoju institucija i normi različitih oblika religioznih organizacija, itd. Naročito kvalitetno su obrađena poglavlja koja se odnose na probleme obrazovanja i njegovih promjena u funkciji tehnološkog napretka i društvenih promjena na globalnom nivou, zatim analiza porodice, etničkih odnosa, populacije i ekologije, kao i budućih trendova ili projekcija u sociologiji. Četvrti dio knjige sakuplja probleme **ekonomije** od povijesnog razvoja ekonomske misli do najnovijih teorija o privrednim ciklusima, sindikatu, strukturi poduzeća, ekonomskom bogatstvu i problemima zemalja koje nisu dostigle nivo ekonomske razvijenosti. Na kraju se prilično općenito razmatraju odnosi tehnologije i tehnokracije i predviđa se uloga tehnokracije u privrednim poduzećima budućnosti. Peti i posljednji dio pod nazivom »**Politika, društvo i pojedinac**« razmatra najrazličitije probleme počevši od historijskog razvoja političke misli do analize važnih kategorija u suvremenoj političkoj znanosti, kao što je problem demokracije, socijalizam, političkih stranaka, participacije i moći.

Pokazujući vrlo visoki nivo aspiracija, autori su nastojali sažeti u jednom tomu sve ono što može reći moderna društvena znanost. Naravno, neka su poglavlja lošije, a neka uspjelije obrađena. Posljednje poglavlje, i to njegov zadnji dio, iako najveće po obimu, možda je najmanje uspješno. Iako i ovaj dio obiluje informacijama, u interpretaciji se osjeća izvjesni shematizam, deskriptivnost bez dubljeg pronicanja u odnose među politološkim kategorijama. Mnogo su uspjeliji oni dijelovi koji se odnose na probleme razvoja ličnosti i društva, teme koje obuhvaća moderna ekonomska znanost. To se može protumačiti činjenicom što je politička znanost najmlađa društvena znanost s najmanjim brojem znanstvenih činjenica i sveobuhvatnih teorija. Mogla bi se knjizi pamjeriti i izvjesna simplifikacija, vrlo jednostavan stil koji katkada daje utisak da knjiga nije pisana za stručnjake, već za najširu javnost. Ali ako se uzme u obzir da je knjiga namijenjena i studentima čije poznavanje društvenih znanosti nije na takvom nivou da bi mogli pratiti složeniji, stručniji način izlaganja ili dublju analizu problema, onda je njezin stil i način izlaganja primjeren.

Zbog toga preporučamo knjigu studentima društvenih znanosti, ali upozoravamo stručnjake da ne očekuju od ove knjige previše. Ona im može dati informacije o svim onim područjima za koja on nije stručnjak, ali o njegovom mu području najvjerojatnije neće ništa novoga reći.

Josip Obradović